pagini bucovinene

ANUL III nr. 12 (36)

DECEMBRIE 1984

SUPLIMENT EDITAT ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

autograf

Vicențiu DONOSE

Dulce Bucovină!

Te-am intîlnit în copilărie, la ora de istorie!

Nu știam cine ești, nu te văzusem niciodată pînă atunci și în închipuirea mea ai căpătat, deodată, aura de tărîm mirific. Pe acolo, pe cal alb, trebuia să fi venit, cu durerea rotunjirii neamului, dinspre Maramureș, descălecătorii. Numai acolo trebuie să fi fost prisecarii de care, în vorovă fără ascunzișuri, amintesc în pagini de aur cronicile.

Trist am fost cînd ți-am aflat necazurile. Fericit am fost cînd tu cîntai din tulnice fiecare izbîndă a lui Ștefan sau a Voievodului Mihai, care pentru o clipă de istorie a realizat visul nostru dintotdeauna.

Viforoase, cu sarica pe umăr, bucovinencele se vor fi urcat pe obcine, cu nume și fără nume, și ele și obcinele, pentru a buciuma în patru zări Unirea.

Dar, înainte de asta, cum s-a întîmplat cu Voronețul? Ce sineală fără moarte au găsit țăranii tăi, pentru nemurire, încît pictorii îi invidiază? Ce ascunde sub tutela ei „neagră" fiecare piesă de la Marginea? Sînt întrebări la care răspunsul este unul singur: voința de-a exista frumos și demn. De ce tocmai ție ți-au cerut adăpost cetățile de scaun în zbuciumata noastră istorie? De ce vorba ta este ca mierea, fără ocolișuri? De ce îți investmîntezi casele ca pe niște mirese. Pentru că oamenii tăi trăiesc istoria, cu adevărat. Pentru că oamenii tăi trăiesc la fel de intens trecutul, prezentul și viitorul, fără uimire în fața a tot ce durează pentru veacuri. Totul li se pare firesc, iar firescul, alături de omenesc, bate la porțile cele mari ale istoriei, care nu pot să rămînă niciodată închise.

V. Donose

Spiritul Congresului

Ca și pămîntul patriei, istoria ei are pietre de hotar la care ținem, pe care le respectăm cu sfințenie și la care ne raportăm de fiecare dată pentru a măsura conturul integrității noastre, pentru a da sens devenirii noastre. Și cîte astfel de pietre de hotar nu are zbuciumata noastră istorie! Întîia unire în stat a lui Burebista, a doua a lui Mihai Viteazul, a treia a lui Alexandru Ioan Cuza, a patra, marea unire a lui 1918; întîia mare renaștere a lui august 1944, a doua cea de după Congresul al IX-lea și iată-ne, astăzi, la numai cîteva clipe după Congresul al XIII-lea, o nouă și semnicativă piatră de hotar, care ne propune să năzuim, să îndrăznim și să înfăptuim încă de pe acum exigențele anului 2000. Temeliile acestei îndrăzneli au ca suport zidirile de pînă acum. Față de anul 1945, industria țării este de peste 100 de ori mai puternică, industria construcțiilor de mașini de peste 400 de ori, industria chimică de peste 1000 de ori, industria metalurgică de peste 100 de ori, iar producția agricolă a fost în acest an de 7 ori mai mare.

Și dincolo de aceste certitudini, verbul a năzui capătă prin documentele adoptate de marele Forum al Comuniștilor români putere de verdict: Vom continua industrializarea socialistă, pentru a da sens mondial inteligenței tehnicii românești!

Vom moderniza și dezvolta intensiv agricultura pentru a obține producții mari și sigure!

Vom construi mai mult, mai frumos și mai în folosul omului!

Vom dezvolta cercetarea științifică și tehnologică în consens cu marile priorități!

Vom dezvolta învățămîntul cuprinzînd întregul tineret în trepte tot mai înalte de pregătire!

Vom continua să dezvoltăm cultura socialistă pentru și cu participarea întregului popor!

Se va dezvolta și adînci democrația socialistă!

Vom face totul pentru a ridica de la an la an calitatea vieții poporului nostru!

Dincolo de aspectul cantitativ al acumulărilor cuprinse în aceste magistrale ale voinței și acțiunii românești se întrevăd, lesne, imperativele calității, dorința arzătoare de a adăuga binelui de astăzi mai binele de mîine. Diriguitorul acestui magistral demers — Partidul Comunist Român; sufletul viu și înflăcărat al permanentei noastre înnoiri—tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nu pot uita, acum, după ce țara își cunoaște rosturile, cuvintele calde și frumoase ale unui bătrîn învățător din satul ce poartă numele întîiei capitale a Moldovei, rostite în preajma Congresului: „Îl vrem în continuare pe tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru că el reprezintă pacea țării, vocația de constructor a românului, tihna și bucuria sufletelor noastre". E sintetizat aici, un adevărat crez bucovinean de tăria unei pietre de hotar.

Alexandru TOMA

Traian BRĂDEAN — Iacob LAZĂR
„Republica" — mozaic, I.U.P.S. Suceava

ÎN PATRIE

Eu — cîntăreț al poporului meu —
M-am dus în munții bogați ai țării mele bogate
Și-am văzut tăietori de copaci,
Vajnici plutași și ciobani;
Trupurile lor sînt dure și-nalte ca stîncile,
Umerii lor sînt largi ca și munții,
Puterea lor e ca trăsnetul
Și ca apa cascadelor!

M-am dus la picioarele munților
Și-am văzut plugari;
Ochii lor sînt senini ca și cerul de vară,
Trupurile lor arse de soare
Sînt cafenii ca pămîntul;
Miinile lor sînt numai vine și mușchi,
Palmele lor sînt aspre ca scoarța stejarilor,
Puterea lor e ca vîntul năprasnic!

M-am dus la Dunăre și la Marea cea Mare
Și-am văzut pescari;
Ochii lor sînt senini ca și marea,
Trupurile lor sînt înalte ca plopii luncilor,
Umerii lor sînt largi ca apele Dunării,
Palmele lor sînt aspre ca crusta corăbiilor,
Puterea lor e puterea mării învolburate!

M-am dus în uzine și-n fabrici
Și-am văzut muncitori;
Ochii lor sînt limpezi ca izvoarele de munte
Și senini ca și cerul de vară și ca marea,
Trupurile lor sînt puternice ca stîncile
Și cafenii ca pămîntul;
Umerii lor sînt largi ca și munții și ca apele Dunării,
Palmele lor sînt aspre ca scoarța stejarilor
Și ca crusta corăbiilor,
Puterea lor e ca trăsnetul, ca vîntul năprasnic
Și ca marea-nvolburată!
Blîndețea lor
E precum cămașa de in.

Clement ANTONOVICI

Un sat

„Eu cred că veșnicia s-a născut la sat...".

Lucian Blaga

Cerul e-n folare cînd pătruns de secreta nostalgie a revederilor mă aflu în satul meu, primenindu-mă; ideea reîntoarcerii ne urmărește pretutindeni și pentru fiecare există, cred, această gravă, temătoare bucurie de a fi undeva mereu acasă, întorcîndu-ne spre lume copii, strivind între pleoape — neapăsați de vreo grijă — volbura de visuri scăldată în grîu.

Deci, mă-ntorc cîteodată acasă, poate prea rar, sigur prea rar și acest acasă, în ciuda oricăror altor apartenențe pe care le dobîndești trecînd prin viață, nu este doar al vacanțelor mele; el se localizează precis, el nu poate fi — într-un timp întors în mine — decît acel sat din amintire unde-am descoperit cerul, satul alor mei, cu o poartă ce scîrție ușor și iarba ogrăzii povîrnite, acoperind bătătura de joacă, cu streșini vechi și părinți bătrîni, cu odăi aranjate cu o cumințenie gospodărească, amintiri pe care te încăpățînezi să le fixezi în memorie, ghemuite cuminți în cotloanele ei ferecate. privind în vacanțe desculțe goana norilor sau călcînd iarba făr'de vină, împovărată de rouă în diminețile sfîșiate de semnalul biruitor al cocoșilor colerici.

Copilăria e însă neuitare și înfometat de svîcnetul primăverii, cînd trezia pămîntului, preparîndu-și tainic esențele, mireasma reavănă a cîmpului amețit de viscolul rece te îmbată, simți delirul grădinilor și vîntul nechezînd peste bucuria materiei.

Întorcîndu-te spre acest sat, venit din adînc ca oricare altul, așezat fiind în noile lui rosturi, așteptîndu-te neclintit, parcă de la izvoarele timpului, te știi cu rădăcini, te întîmpini cu darurile sale, frîngînd o pîine de grîu curat și sorbind tăcerea țintirimului care l-a apărat.

Revăzînd satul tău, acolo unde începe lumea, te purifici; este uluitor ce te poate învăța un sătuc oarecare: morala muncii răbdătoare, reverberîndu-și clopotele chemării cu tăria certitudinilor. Ne-nchinăm astfel colțului de pămînt unde ne aflăm rădăcinile, frumusețile de reazem și pildă pe care le știm acolo dintotdeauna și celor împrăștiate în noi, merinde purtată în lume, învrednicindu-ne. Fiindcă avem nevoie de solitudini adînci, de certitudini și de îndoieli, de dragoste și speranță, fără a ne uita înfrîngerile. Gîndul se-ntoarnă spre curăția acelui sat ocrotitor care a închegat chiar memoria copilăriei în alt timp al ființei noastre, născînd o fericire care nu se știe pe sine, rămasă în urmă. Un sat așa cum va fi fost, decupat în amintire și păstrat chiar dacă ceva din minunea de-atunci s-a risipit și nu se mai repetă, chiar dacă copilăria nu mai există, trăind doar în noi, re-creată într-o iluzorie fulguire.

Satul ne-a temelit, el rămîne, el e încă al părinților noștri și nici o plecare nu-l smulge; aici aflu ungherele copilăriei și revin aici tocmai din nevoia de a o regăsi. Locuia mai în siguranță printre amintiri.

Adrian Dinu RACHIERU

(continuare în pag. III)

Dan HATMANU: „Toamna la Scobinți"

A PRIVI

An nou

Pogorîtor ca lumina și viața, încrustat în cremene de Columnă și pe răbojul grinzii, Anul Nou poposește, mereu tînăr, peste codrii încărcați de cetini argintate în care mai dăinuie ecoul de bucium din veacurile domnului Ștefan Vodă și pătrunde către simțirea lăuntrică omenească, ascunsă ca stropul de nectar în cupa din partea stîngă a pieptului.

Tînărul vlăstar zămislit din bobul predecesorului, atît de bătrîn cît poate să însemne vechimea de un an a metamorfozei sîmburelui de timp, aduce, înainte de toate, speranțe, sărbătoare și prilej de urări ce se cer însoțite cu mireasmă de colac, de ulcior cu vin, de glas de copii și clinchet de clopoței.

Se naște întotdeauna în miez de noapte, iar nașterea sa înseamnă sărut sfînt, cîntec și veselie, la noi ca și aiurea.

Alunecă, cu iuțeala gîndului, peste ape de cristal și creste de omăt, de undeva de unde Rarăul — salbă de brazi și pumnal de granit — veșnicește în spațul de suflet al Bucovinei.

An Nou 1985, bun venit cu aura de lumină a curcubeului de prosperitate și belșug, de optimism și demnitate românească așternută, ca pe o punte a devenirii noastre prin magistralele chibzuințe ale forumului aleșilor țării și care ne vor călăuzi de azi și pînă la sfîrșit de mileniu.

Bun venit pentru a rotunji cele două decenii de dăinuitoare zidiri ce vor rămîne întipărite cu litere de aur în paginile milenarei istorii ale neamului, ale timpului de armonioasă rezonanță — „Epoca Ceaușescu".

Bun venit pe plaiurile acestei grădini de legendă în care, sub inflorescența aceleași epoci, Suceava și-a sporit de aproape opt ori zestrea industrială a anului 1965.

Bun venit pe ulițele străjuite de case îmbrăcate parcă în bundițe de Vama și pe bulevardele flancate de locuințe ultramoderne în care plugușorul, ursul și capra, sorcova și semănătorii urcă grăbiți spre a colinda în viteza verticală a ascensoarelor.

Bun venit pe luncile în care coșurile uzinelor-tulnice urcate în nori — respiră aburul cald al clocotului intern și, unde, sub brazda adînc trasă, rumenă și umedă de ploile toamnei, sămînța visează și ea la unduirile vîntului de vară.

Bun venit, An Nou, în sufletele înnobilate de timpul proaspăt și larg deschis spre dragoste de neam și dragoste de neamuri ale tuturor bucovinenilor.

Bun venit cu sănătate, belșug și pace pentru oamenii ce ocrotesc și iubesc codrii, plămădesc și supun metalul, împletesc în urzeală de dor firele, mîngîie bunătățile meselor și rostuiesc slovele înțelepciunii.

Bun venit cu dragoste de prunci și iubire de bunici, cu chiot de nunți și cîntec de ciocîrlie, cu Tricolor liber și demnitate neîngenuncheată, An Nou, în Dulcea Bucovină!

George L. OSTAFI

Cronica literară

Un roman al memoriei (dar nu numai) ancorate într-o perioadă care, pare-se, nu și-a epuizat încă valențele epice, ne oferă prozatorul Corneliu Rădulescu, autor a încă patru cărți, după recomandarea parcimonioasă a edituri tutelare. Seria în care, cu voia sau fără voia autorului și-a noastră, se include, cuprinde titluri clasice sau în curs de clasicizare ; așadar, o comparație voluntară se impune cu necesitate, cu condiția de-a nu vicia analiza.

Romanul se centrează pe evocarea „anilor de ucenicie" ai lui Teofil Oprișan, istoric și proaspăt director al unui muzeu local, în curs de organizare. Fluxul memoriei este declanșat de misterioase telefoane și de întîlniri cu foști elevi, care resuscită vechi obsesii : excursia în trecut este, în parte, și o anchetă sui-generis în vederea identificării „vocii din noapte", dar mai mult o încercare de clarificare a unui trecut nebulos, care se circumscrie unei epoci la fel de frămîntate. Tehnica epică este clasicul flash-back, partea leului fiind rezervată perioadei petrecute de Teofil Oprișan la Ursești și Sătișoara de Sus ca profesor suplinitor (termenul se bucură de altfel de o copioasă teoretizare în cuprinsul cărții, tinzînd spre o definiție ideo-sociologică a unei epoci), după un la fel de clasic (epic vorbind) eșec la facultate. Rememorarea este intersectată de șicane cotidiene și marile ambiții pe care le încearcă acum maturul erou, intersecții care însă sînt mai puțin consistente în planul narațiunii.

Titlul, voit liric, dar poate și de aceea ușor prețios și inutil patetic, este parțial justificat de constituția intimă a personajului principal, a cărui voce se confundă, uneori nepermis de mult, cu cea a naratorului (indistincție care nu este deloc profitabilă economiei romanului). Teofil Oprișan este un **inocent**, lucru explicabil și prin vîrstă, dar și printr-o anumită construcție psihică, care sesizează prea tîrziu și plătind prea mult neînțelegerea unei texturi de relații aparținînd unei epoci care tranșa cu brutalitate dilemele intelectuale și nu se arăta mai înțelegătoare cu candoarea. Profesorul proaspăt ieșit din adolescență se simte mai degrabă solidar cu proprii-i elevi, (elevi cu o priză a realității mai puternică uneori decît dascălul lor — acest raport inversat este prezentat cu o remarcabilă subtilitate narativă) decît cu lumea maturității pe care se străduiește s-o înțeleagă cu bună-credință dar care, cel mai adesea, se refuză înțelegerii sale. Naratorul adolescent nu face totuși greșeala de-a identifica maturitatea cu oportunismul, brutalitatea, delațiunea, sau indiferentismul, tare pe care ochiul său proaspăt le observă în lumea minusculă dar complicată a satului aflat sub impactul unor noi relații socio-politice. Virgil Părere, Candin Laslo, Sălăuță, Socol sau Vornicescu, maturii care se străduiesc să-l protejeze pe inexperimentatul Teofil de „vremuri" nu reușesc să-l ferească totuși de contactul brutal cu istoria. Istoria așa cum este înțeleasă de siniștrii dogmatici Pociundeal, Dulubei, Palu, de bestialul Frumușelu, de arivistul și delatorul Aritel. Istoria ca adevăr netrucat, ca narațiune a progresului sau dimpotrivă ca punere în plan a violenței, a bestialității ca principiu inconștient, adevărul și regenerarea lumii prin adevăr, asumarea acestor realități constituie dincolo, de tipologie și recriminări retroactive, adevărata substanță a cărții. Și Oprișan și Sanda Sânduca și Virgil Părere și doamna Rozalia sînt inocenții care justifică titlul cărții, sugerînd o izbăvire a lumii prin bunătate și prin rectitudine morală. În ciuda înfrîngerilor temporare, ei sînt niște învingători.

„Răspunsurile se află în adevărurile dintîi"*)

În paralel cu evoluția epică a personajelor, se instituie o realitate mai profundă și mai durabilă care contrazice, discret dar irevocabil, realitatea halucinantă a libațiilor belferești sau a ședințelor de demascare : Lupul-cîine, Șarpele Alb „dădătorul de nemoarte", Cetatea, loc sacru, incintă inițiatică și protectoare, „spațiu idilic pentru gîndurile idilice" ale naratorului, ceata călușarilor, cei treisprezece copii care fac mărturia în final a trecerii prin lume a lui Teofil, sînt tot atîtea metafore epice ale acestei realități, mitice am putea spune, dacă unele n-ar fi prea explicite sau insuficient dezvoltate. Această realitatea profundă intră în deplină rezonanță cu spațiul luminos, eterat al iubirii dintre Teofil (alt simbol, onomastic de data aceasta ! și el subliniat prea apăsat, atît de vocea personajului cît și de cea actorială, nu pentru prima dată slab diferențiate) și Sanda Sânduca. Așezîndu-se sub o lumină prediană („Acest ritual sublim ce ne-a fost dat pentru a ne alunga teama, grija, neputința, prostia și moartea"), iubirea celor doi se reflectă crepuscular-premonitoriu în legătura cu Nora, fiica fostului său mentor de la Sătișoara de Sus, împins la sinucidere de pofta de parvenire deghizată în vigilență a odiosului Aritel. Pentru inexperimentatul dascăl suplinitor, plonjat într-o realitate umană cel puțin exotică și a cărei dinamică nu o înțelege, Cetatea de pe care coboară spre locul apostolatului capătă funcția magică a unui simbol cu care se identifică și care în final îl absoarbe. Ea este o certitudine a permanenței, credința în valorile eterne și de-aceea recurența acestei imagini în economia cărții nu este deloc întîmplătoare. Ei, imagine tangibilă și totuși eliberată de contingent, îi este contrapusă, nu întotdeauna cu succes, categoria umană a suplinitorului, teoretizată de Virgil Părere, categorie care stă sub semnul provizoratului și căreia i se refuză tragicul deși aserțiunea autorului va fi contrazisă de propriul său destin. „Dihanie cu o singură aripă", „sinonim cu înlocuitor și locțiitor", suplinitorul devine o „catastrofă cînd e vorba de împărțit dreptatea... el transformă adevărurile în dogmă". De aici deriziunea, lipsa de măreție a unei lumi supuse conjuncturilor, mutilată de ele, care este viciată dar și viciază climatul social al unei epoci. Conștiința exacerbată a acestei condiții îl împinge pe Virgil Părere la sinucidere (deși nu numai ea !) tot așa cum refuzul ei îl fortifică pe Oprișan. Lipsa unui spirit vindicativ, surdina pe care discursul narativ o impune textului, curgerea potolită nu exclud însă un oarecare spirit manicheist, detectabil mai ales la nivel onomastic (schimbarea la față a lui Pociundeal în Pociovale) unde șarja e evidentă ; oricum, aceasta e în acord cu titlul: uitarea și neuitarea, adică dialectica memoriei, continuitatea în timp, aparțin inocenților (într-un sens aproape dostoievskian) în stăpînirea cărora se află și codul valorilor autentice.

Lipsit de stridențe de stil, fluent la lectură, coerent narativ, variat tipologic — deși autorul pierde pe drum niște profiluri epice care aveau mari șanse de-a deveni memorabile : Mareșalul sau bovarica Valeria, romanul lui Corneliu Rădulescu este o carte adevărată și, dincolo de obiecțiile de mai sus, inevitabil subiective, necesară.

Viorel DÂRJA

* Corneliu Rădulescu — Uitarea și neuitarea inocenților, Editura Eminescu, 1983.

Cartea lunii

Artă, artă, artă

„20 noembrie

Vînt și frig. Pînă la 3,30 scot fișe la biblioteca Ministerului Chimiei, lîngă Dalles, o încăpere la etajul I, cu două ferestre către bulevardul Brătianu și strada Regală. Multă liniște. Garderobiera îmi face reverențe înfricoșate. Citesc I. Pascoli del Cielo (așa e în traducerea italiană) de Steinbeck, recomandată de P.C. Umanitate cuminte. Maupassant. După 7, ies să cumpăr cremă de pantofi și țigări". (Radu Petrescu, A treia dimensiune, Editura Cartea Românească, 1984).

Radu Petrescu era considerat încă din timpul vieții (îndeosebi de către tinerii cultivați) un martir al scrisului ; conta foarte mult faptul că nu se străduise să obțină o situație socială avantajoasă și că își ruinase sănătatea, consacrîndu-se, cu o ardoare rece, literaturii. Odată, unul dintre admiratorii săi l-a „adus" la mine acasă, ca pe un trofeu de preț, și am avut astfel prilejul să-l ascult vorbind, în stil digresiv, hiperintelectualizat, despre Luchian și Goya, despre farmecul unei străzi în pantă din București la o anumită oră a zilei, despre gestul grațios cu care fetele de optsprezece ani își ridică puțin rochia cînd sînt surprinse de ploaie și trebuie să alerge. Avea, în exprimare, o eleganță de umanist demodat (un Settembrini care nu urcase niciodată, pentru tratament, pe muntele magic) și, din cauza culorii pămîntii a feței, părea un personaj de demult, **invocat** printre noi.

Citesc acum o nouă secvență din inepuizabilul său jurnal — inclusă în volumul **A treia dimensiune**, alături de cîteva articole edite — și în cele peste trei sute de pagini de însemnări zilnice, datînd din perioada 1958—1960, recunosc vocea de epicureu obosit cu care Radu Petrescu enumera voluptățile artistice oferite la tot pasul nu numai de artă, ci și de viață. Jurnalul este un fel de antologie a situațiilor semnificative din punct de vedere estetic identificate în propria-i biografie. Scriitorul este vizitatorul unui muzeu care ieșind din muzeu, continuă să se uite la oamenii din jur și la peisajul citadin ca la niște tablouri. El merge și pe stradă cu ochii întredeschisi pentru efectuarea de expertize estetice și, dacă întîmplător ar asista la un accident de circulație, ar fi în stare să se dea cu cîțiva pași înapoi pentru a vedea cum se armonizează roșul sîngelui cu cenușiul pavajului.

Impresia de panestetism și de amoralitate este accentuată de monotonia entuziasmului, de un fel de entuziasm profesionalizat. Scriitorul degustă cu delicii ritualizate și culoarea cerului, și zgomotul de tuse uscată auzit într-o sală de așteptare, și frumusețea unor pasaje din Shakespeare, și absurditatea servituților la care este supus într-o perioadă în care intelectualismul său nu numai că nu reprezintă un atu, dar trebuie ascuns ca o boală rușinoasă. Însemnările despre starea vremii — practicate cu pedanterie nemțească de Titu Maiorescu, satirizate de G. Călinescu în **Bietul Ioanide** și ridicate de Petru Creția, în volumul **Norii**, la rangul de știință esoterică — sînt, poate, la Radu Petrescu o formă de refugiere ironică din fața **kitsch-ului** instituționalizat. Diagnosticele pe care și le pune singur, analizele voit exacte și prozaice ale stării fizice reprezintă, în intenția sa, mijloace de intensificare a autenticității jurnalului. În sfîrsit, citatele transcrise cu plăcere de caligraf din alți autori (ca așa cum face Emil Brumaru în **Roua lecturii**, dar fără umorul lui Emil Brumaru) au drept scop să ne convingă că pentru autor și experiența lecturii reprezintă o experiență existențială. Dar toate acestea rămîn simple ipoteze. În timp ce citim jurnalul nu putem depăși deloc senzația că am intrat într-o seră, în care vegetația seamănă perfect cu cea de afară, **doar că este mai palidă.** Excesul de artă duce în cele din urmă la ineficacitatea artei, așa cum armurile sofisticate ale cavalerilor teutoni îi făceau pe acești cavaleri, în ultimă instanță, inapți de luptă. Radu Petrescu a fost un mare artist condamnat la ineficacitate.

Alex. ȘTEFĂNESCU

MĂDĂLINA CANURĂ

Dialoguri

Există atîta agresivitate în
tandrețea mea, încît, uimirea
este sentimentul cel mai blînd
cu care sînt întîmpinată.

*

Diagnosticul provizoriu :
tinerețe galopantă.

*

Vocea lui mă traversa ca o stea căzătoare.
Nu era întîia fugă și nu trupul său se
depărta grav ; încrederea mea, o casă
năpădită de verdeață, de gușteri,
plutește luată de ape.

*

Ai să treci și-am să fiu
cea mai caldă sfială
în colbul acelei poteci.
Tu ești nisip mișcător, dar unde sînt
grindurile frumoaselor nopți ?

*

Pian cu o singură clapă.
Zbor fulgerat. Muzică în ghips.

*

Îmblînzesc șerpi. Serpentine lunecoase,
cuminți, unduind brățări.
Îmblînzesc tăceri veninoase.
Ținem viața foarte sus, ca pe
o luminare, și ne luminăm
cu ea moartea.

*

O candelă într-o scoică.
Nu untdelemnul,
ruga mea arde.

Fără ieșire

Scorbura plină cu termite
suspina bătrînesc : — Stai cuminte !
Căutam un cuvînt în scorbura găunoasă.
Pentru cuvîntul acela magic
plecasem desculță de acasă.
Un mușuroi de cuvinte foșnea împrejur.
Toate, grăbite, plecate, întoarse
sau abia pornite la drum.

Mie doar un cuvînt îmi trebuia.
Definitiv, neînduplecat, crîncen, de fiere
ca un răspuns la o cerere de grațiere.

Scorbura, un mormînt mirosind pașnic
a mucegai și mîna mea precum cinci mîini
niciodată întoarsă.
Termitele-mi umblă pe suflet mușcînd.
Bîntuită de roiuri flămînde, cuvinte,
carnea îmi arde mocnit
iar ce-mi doream cînd puteam să aleg,
nici nu mai țin minte.

Croazieră

Pe care țărm al oceanului se află
iubirea ? Eu, de ce mă aflu
de cealaltă parte ?
Totul abia bănuit, mîngîiat cu
tandrețe, ca o amintire dragă.
Am trecut
printre dinții triunghiulari ai unui rechin,
ca un strigăt de spaimă, într-o sticlă goală,
Ani întregi în derivă.

Zîmbetul curenților calzi.
Politețea glacială a curenților reci.

Și apus. De două ori pe zi apus.
Unde am rămas ?
Undeva între fansoanele
lui Moby Dick.
Pe urmă iar în derivă,
pălmuit de curenți.
Țărm.
Junglă de beton.
Libertate.
Cînd au deschis sticla, m-am volatilizat,
lăsînd amintirea să plutească, precum
parfumul exuberant, al unei eleve
de liceu, îndrăgostite.

Fluture de fum

Bat clopotele-n mine a primejdie
și mă prefac, ca fiara-n ascultare.
Zburînd din arcul pîndei, tremur de nerăbdare.

Alerg ecou, ca într-o cădere
printr-un tunel de colți de lupi.
Drumul e o stranie plutire de sînge.
Dor zilele, nopțile, însă durerea
este abia la început.
Pîlpîie nădejdea, fitil de opaiț.
Fluturele de aur, micul trofeu.
Ploaie, ger, vară toridă,
oricît de greu,
rănită, zgîrîiată, obosită
îl vreau,
îl vreau,
îl vreau al meu.
Ling răni mute, vinovată.
Doamne, nu da noaptea de pe mine deoparte.
Mă arde-n pumnul strîns trupul său mic
cu aripi zdrențuite și surpate.

Proză

Mînzul cu stea în frunte

(FRAGMENT DIN ROMAN)

S-a nimerit însă că în primele zile din acea vacanță de primăvară o vulpe a dat iama prin cele cotețe, ba chiar și prin grajduri și, din păcate, a mușcat una dintre iepe de-un picior. Tata i-a oblojit mușcătura însă rana a prins a îmboboci și a se zbîrli în cîteva zile încît toți au fost de părere c-ar fi mai cuminte să fie lăsată slobodă iapa care se frămînta la iesle și rupea cu dinții tehuie din lemn și stropșea din copite trîntindu-se pe jos de credeai că-i nebună nu alta.

Și drept era căci dîndu-i drumu din căpăstru a luat-o razna peste dealuri fugărindu-se strechiată ; rodea trunchiurile mestecenilor risipiți peste obcină și, mai de neînchipuit și de necrezut, se arunca în iazul cu păstrăvi și buimăcea tot puietul.

O zi și încă o zi a răbdat-o tata să-și facă mendrele crezînd că va obosi și se va astîmpăra, dar cînd a văzut-o și inginerul au socotit că-i turbată de-a binelea din mușcătura vulpii și mîntuirea ei se află numai în pușca tatii cea cu două țevi.

A treia zi, după cum zic, pe cînd noi stam la masă și tata mînca în grabă pentru că într-un grajd mai erau încă două sau trei iepe de-a făta, intră speriat un îngrijitor și spune că iapa turbată stă înfiptă pînă la piept în apa iazului cu un păstrăv bătrîn strivit între dinți. Tata a smuls pușca din cui, a înșfăcat două cartușe din cutia de pe polița de lîngă fereastră și a ieșit apucat. Eu, cu îmbucătura în gură, după dînsul !

„Pe loc o împușc ! S-o crîmpoțească păstrăvii !" scrîșnea tata pășind îndesat spre iazul cu pricina.

Acolea însă a încetinit pasul, a cerut unui maistru să aducă aparatul de fotografiat din laborator —„să pozăm minunăția asta !" — a așteptat să vină acela cu aparatul privind mirat și chiorîș cum iapa flutura din cap cu păstrăvul căluș între dinți, apoi a fotografiat-o din mai multe părți, după care, înapoind aparatul, a cerut să treacă lumea în spatele lui, cu toate că nimeni n-a avut curaj decît să privească de după gardul ce împrejmuia înalt iazul de lîngă herghelie și peste care gard iapa noastră sărea ca o căprioară.

Acuma tata era singur pe malul iazului și s-a apropiat ca la cinci metri de iapa căpiată proptită în muchia de răsărit a iazului; a tras peidicile la amîndouă cocoașele puștii, și-a spirjinit zdravăn patul în umerul stîng dar, cînd să tragă, a întors capul căutător către oamenii de dincoace de gard.

„Trage, bre omule", i-a strigat inginerul.

„Ian fugăriți băiatul cela acasă" a răsunat glasul tatii peste liniștea aceea surdă în

(continuare în pag. III)

Ion FILIPCIUC

Vladimir Streinu

...Școlile începuseră mai tîrziu. Era în ultimul an de război și mă aflam elev la liceul „Mihai Viteazul“ din București. În clasă, la ora de limba română, a intrat un profesor înalt, cu mersul elegant și puțin studiat, frumos ca un actor. Era Vladimir Streinu. A lăsat catalogul pe catedră, s-a plimbat puțin prin clasă, apoi, tot plimbîndu-se, ne-a vorbit despre literatură, despre importanța ei în viața omului, ca act de civilizație și înălțare morală. Pe urmă, ne-a vorbit, cu o altă intonație a vocii, despre război și despre plaga spiritului militarist.

*

Aveam profesori buni, unii dintre ei cunoscuți deja ori afirmați mai tîrziu în viața culturală și științifică a țării : eruditul istoric-arheolog Dumitru Tudor, filozoful Vasile Băncilă, clasicistul Popescu-Zimnicea, traducător al lui Plaut ș.a. Mai impunător decît toți, prin reputație și prin ținuta lecțiilor, era Vladimir Streinu. Vorbea cu detașare și eleganță, cizelînd parcă, o dată cu pronunția, fiecare cuvînt, încît lecțiile sale, amestec de prelegere universitară și de încîntătoare cozerie, erau adevărate recitaluri de vorbire frumoasă. La care se adăuga originalitatea gîndirii și frumusețea omului. Natura înzestrase pe acest strălucit dascăl de literatură, gîndeam ascultîndu-l, cu toate harurile.

*

Asistam cu regularitate la ședințele publice ale societății „Prietenii istoriei literare“, ținute din două în două săptămîni, dumineca dimineața, în biblioteca liceului. Se prezentau comunicări, urmate de discuții, uneori aprinse, totdeauna interesante. Veneau la aceste ședințe Petre V. Haneș, Scarlat Struțeanu (ginerele lui Slavici, profesor la liceul nostru, distins istoric literar), Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu... Ultimii doi erau de fapt vedetele acestor reuniuni. Intervențiile lor, de obicei polemice, erau cele mai gustate de asistență. Polemizau, de multe ori între ei, cu o artă de spadasini ai cuvîntului și cu o eleganță care încînta auditoriul. Își spuneau deschis părerea, combăteau punctul de vedere diferit al celuilalt, argumentat și urban și nu se supărau că preopinentul are altă părere. Polemicile nu duceau la ranchiune și dușmănii și, în această privință, prietenia foarte strînsă, de o viață, dintre Streinu și Cioculescu, a fost exemplară.

*

Era spre sfîrșitul primăverii, prin luna mai. Trebuia să vedem, împreună cu profesorul, o expoziție la Dalles. Ne-am dat întîlnire acolo, și l-am așteptat, toată clasa, în fața expoziției. Vladimir Streinu a venit însoțit de un tînăr înalt și slab, cu bască și în sandale.

— Poetul Constant Tonegaru, ne-a spus profesorul, prezentîndu-ni-l.

Laureat chiar atunci cu premiul Fundațiilor, pentru volumul **Plantații,** Tonegaru făcea parte din cercul revistei **Kalende,** condusă de Streinu care, ca membru al juriului, izbutise, se spunea, să-și impună la premiu poeții promovați de revista sa (Mircea Popovici fusese de asemenea, premiat pentru volumul **Isobare).**

— Îl vom studia și pe poetul Tonegaru anul acesta ? a întrebat cineva dintre noi, glumeț.

— Mai tîrziu, a răspuns rîzînd Streinu, în timp ce Tonegaru, care mi s-a părut timid și stîngaci, se roșise ca o fată mare.

Au trecut anii. Vladimir Sreinu a avut o perioadă de eclipsă, apoi a reapărut în viața literară. În 1966 își publica excelentul studiu, **Versificația modernă,** teza sa de doctorat susținută cu două decenii în urmă, apoi, în 1968, o mică monografie, **Calistrat Hogaș,** precum și două volume masive de eseuri și articole, **Pagini de critică literară,** cuprinzînd volumul din 1938, tipărit la Fundații, plus un mare număr de texte critice noi, scrise și publicate în deceniile următoare. În 1969, i se reedita, în colecția pentru tineret, **Lyceum,** volumul de studii din 1943, **Clasicii noștri.** Întreținea o rubrică permanentă, **Distinguo,** la revista **Luceafăru,** participa la dezbateri în presă, precum și la reuniuni internaționale ca membru în Comitetul european al criticilor literari ; era directorul Editurii **Univers** și membru al Academiei de Științe Sociale. În 1969, Consiliul facultății de limba și literatura română din București aproba ca Vladimir Sreinu să țină în facultate un curs liber de **estetica poeziei.** Cursul, început în toamna aceluiași an, era audiat de studenți, de unii membri, cu deosebire tineri, ai corpului didactic, de cercetători ai Institutului „G. Călinescu“. Profesorul vorbea liber, pledînd pentru o poezie înaltă care să exprime năzuințele adînci ale omului, arătînd caracterul epigonic al unor așa-zise direcții moderne din poezia contemporană, încîntîndu-și auditoriul cu darul său de vorbitor și de fin analist. Cursul îi dădea mari satisfacții. Un magnetofon îi înregistra totdeauna lecțiile și e de mirare că aceste înregistrări n-au fost încă transcrise și publicate.

*

...Și, într-o seară de noiembrie, am primit un telefon care mă anunța că Vladimir Streinu a murit. Nu-mi venea să cred. Cu doar cîteva ore înainte, îl văzusem, discutasem cu el la facultate. Era joi și Streinu venise să-și țină cursul. Părea indispus, spunea că-i obosit. Ulterior, am aflat că, după trei sferturi de oră, și-a întrerupt cursul, spunînd că va continua săptămîna următoare dacă... Și mîna lui a schițat un gest a îndoială.

În săptămîna următoare, la orele rezervate pentru cursul lui Vladimir Streinu, a venit Șerban Cioculescu, șeful catedrei de literatură română contemporană, care a ținut în amfiteatrul **Odobescu,** arhiplin, o prelegere impresionantă prin obiectivitatea ei, despre viața și opera vechiului și bunului său prieten.

Dim. PĂCURARIU

Un sat

(urmare din pag. 1)

A avea un sat pe lume înseamnă a fi mai puțin singur. Ne întoarcem în trecut, către părinți, în graiul curat de-acasă, înlăuntrul acelui sat mărunt care ne-a îngăduit în preajmă-i, ascuns în căușul dealurilor, lîngă o pleoapă întunecată de pădure. Ne întoarcem în lumea curată a copilăriei limpeziți, revenind în adevăratul sine. Avem nevoie de asemenea reveniri.

Un sat e o lume plutind prin anotimpuri ; el se desface-n muguri ca o matcă de rod și se reazimă pe tradiția curată a bătrînilor care se trec.

Ne întoarcem acolo pentru a mai culege o dimineață și a îngenunchea în fața răsăritului, ascultîndu-i legile milenare. Cît mai avem un asemenea loc proteguind liniștea, un sat crescut lîngă un fir de apă ningîndu-te cu blîndețe, un sat fără de care — neaflîndu-l — ne vom simți împuținați, încă ne e bine.

Stînd astfel pe prispa oricărui sat, bătrîn și greu de oseminte, trecîndu-și moștenirea de durere și urmînd trudnic legile soarelui, privim în istorie ; el este o nesfîrșită rădăcină, el rămîne viu și etern ca un stîlp de credință la rădăcina brazdei, măsurînd, veșnicia, chemîndu-ne de la început de lume, asemeni sîngelui aprins de orice întoarcere acasă, cînd apele închid ceruri și nopțile se culcă. Nimic din ce e frumos n-a dispărut, nici nu se poate pierde aici și ascultînd cu sufletul aburului de pîine trăiești febrele și neliniștile lutului.

Acasă redevenim copii și tot aici trăim distanța care ne separă de copilul din noi ; nicăieri — observa O. Paler — nu ne vom simți mai acut vîrsta decît acolo unde vom fi copilărit.

Totuși, din sat, n-am plecat niciodată dar satul însuși se strămută în amintire.

Recenzie

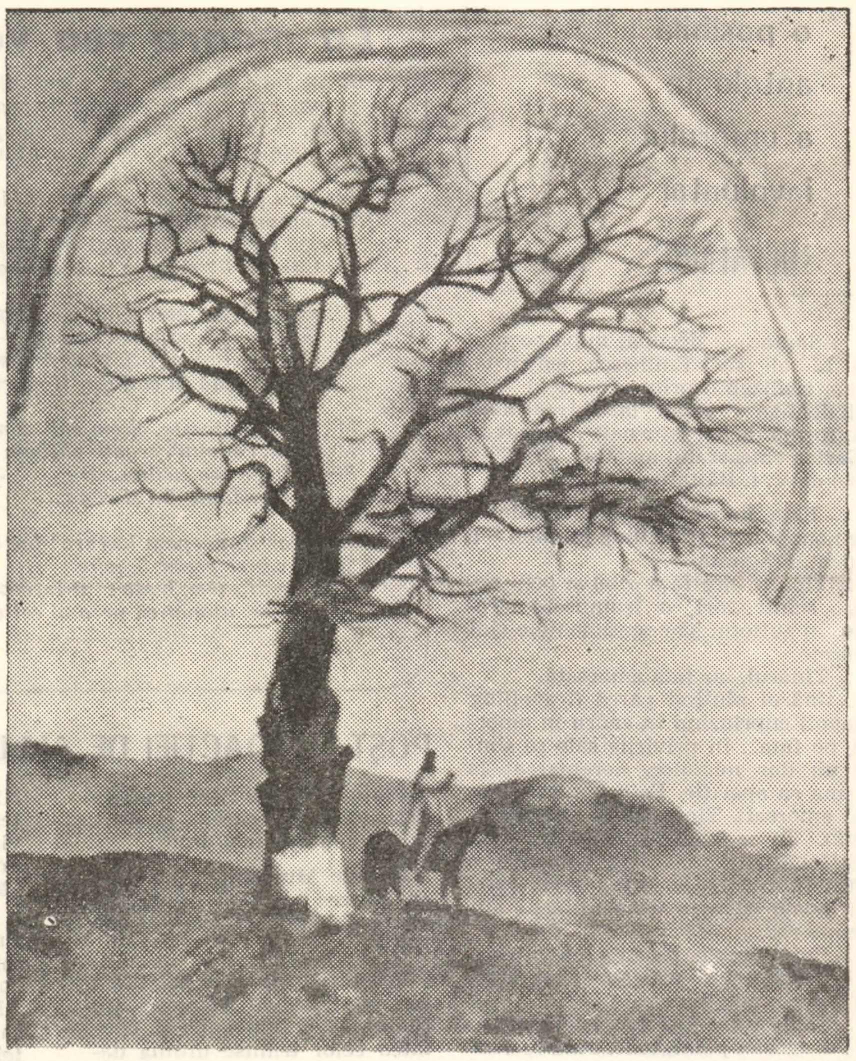
TRAIAN CANTEMIR: Studii de literatură

Modest și exigent pînă la parcimonie, Traian Cantemir reunește într-un volum concludent (apărut la Editura Junimea, 1983), un număr relativ restrîns din studiile sale de istorie literară, tipărite de-a lungul timpului prin diverse reviste și publicații. Autorul, care s-a afirmat editorial mai întîi ca romancier **(Meusa academica,** 1938) ; dialectolog **(Texte istroromâne,** 1959) și folclorist **(Folclor literar vîlcean,** 1979) ; **(Invocația în poezia populară,** 1980), se prezintă acum în postură de istoric literar sagace, sobru și lucid, cu predilecție pentru exegeza de tip pozitivist. Avizat cercetător și interpret al documentelor de arhivă, în valorificarea cărora își relevă disponibilitățile de a realiza, prin comentarii pertinente și citări edificatoare, „scenarii“ sui generis de istorie literară, el își declară deschis (în **Cuvînt înainte)** aspirația de a contribui la **„stabilirea exactă a biografiei autorilor“** investigați **(A doua stagiune a lui Anton Pann la Rîmnicu Vîlcea, M. Kogălniceanu în arhive mănăstirești, O monografie necunoscută despre Eminescu, Ipoteștii lui Eminescu)** și la „cunoașterea evoluției lor literare“.

Din aceleași considerente recuperator-informative, Traian Cantemir recurge la rezumarea și comentarea unor manuscrise literare netipărite sau ale scrierilor apărute în publicații efemere ori de restrînsă circulație **(Vocația literară a lui Ciprian Porumbescu),** aduce precizări și amendamente la chestiuni „peste care istoriile literare trec în goană“ **(Opinii despre primele scrieri ale lui Al. Russo, Consonanțe între lirica lui Octavian Goga și Șt. O. Iosif)** sau, pur și simplu, nu le observă **(Sursele poporanismului lui Jean Bart).** De remarcat în mod deosebit că Traian Cantemir dedică o consistență secțiune a cărții sale poetului nostru național, căruia-i consacră patru studii : două, menționate deja, bazate pe explorarea documentelor, unul privitor la măiestria prozodică **(Arta versificării la Eminescu)** și altul referitor la eufonia poeziei eminesciene **(Elemente eufonice în versul eminescian).**

Valorificînd masiv, cu o competență și rigoare, cu forță de argumentare și probitate științifică exemplară, materiale documentare inedite sau puțin cunoscute, stăruind asupra unor teme și subiecte mai puțin frecventate de cercetători, Traian Cantemir ne oferă o suită de studii istorico-literare de reală importanță științifică, dovedind că valențele cercetării de tip „tradiționalist“, privită de unii cu condescendență ironică, își păstrează, neștirbită, valabilitatea.

Nicolae CÎRLAN

Liviu SUHAR : „Copacul“

Mînzul cu stea în frunte

(urmare din pag. II)

care se deslușea foarte clar răsuflarea șuierată a iepei și bătaia pîntecului ei zguduit peste fața apei tulburate.

Eu m-am ascuns pe după niște bărbați și careva din mulțime a zis „grija lui mai ai !“ și tata a mai făcut cîțiva pași înspre iapă, a întins pușca de pe mai către țeasta dobitocului care porni spre pușca întinsă ; cele două țevi aproape îi intrau în fruntea lată și iapa plecă nările în apă și sforăi tulbure ; scormonea cu copita în mîlul înfundat și-atunci tata a slobozit amîndouă încărcăturile deodată și cu pușca încă în cumpănă aștepta.

Iapa a scăpat dintre dinți păstrăvul mort — și păstrăvul plutea peste apa frămîntată ca un amenințător cuțit uriaș —, s-a aplecat într-un genunchi și a lunecat botul în apă ; boabe mascate de sînge au prins a înnegura pînza spintecată a apei. Cînd gata-gata să se prăbușească, iapa s-a ridicat dintr-odată pe picioarele de dinapoi, a nechezat un muget răgușit întorcîndu-și botul năclăit de sînge spre pîntecele umflat — din doi pași tata a și fost sărit gardul iar cei ce priveau s-au tras încă mai departe de gard — și așa răsucită urcă sprintenă pe mal.

Aici se frînse în jurul său ca și cum și-ar fi căutat umbra s-o prindă ori ar fi vrut să înhațe și să sfîșie duhul morții încolțindu-i trupul ; s-a lăsat încet peste iarba verde crudă răsturnîndu-se și întinzîndu-și picioarele și încercînd încă o dată să-și ducă botul spre pîntece dar capul i se trînti greu de pămînt.

Inginerul a clătinat din cap și a zis „asta-i, nici la păstrăvi n-o mai putem da, că dacă are carnea turbată se întîmplă de turbează și păstrăvii și te pomenești de sar pe uscat și prind a umbla prin grajduri și prin case de-or să sfîrtece dobitoace și om ca un blestem“. Și-n timp ce oamenii porneau pe la trebile lor lăsate vraiște, urmînd ca doi-trei să se întoarcă îndată cu niște hîrlețe să sape o groapă, eu m-am furișat printre gard pe malul iazului și m-am apropiat de trupul dobitocului doborît să văd mai îndeaproape și poate chiar să pun mîna să pot povesti la școală cum a turbat iapa și cum era mușcătura vulpii înflorită peste piciorul stîng din spate și cum a fost împușcată de tata și punînd chiar mîna pe spinarea udă răsturnată și privind cu spaimă uimit de năzdrăvăniile ei — și ce dacă mînca păstrăvi ? — cu ochii țintă la pîntecele tresărind frămîntat din loc în loc și ca și cum ar fi gata să dea în clocot, apropiindu-mă tot mai mult de zvîcnetele acelea înfundate și deslușind sub pielea cutremurată încă de fiorul vieții un nechezat încîlcit și bicisnic.

„Oare ?“ mi-am zis speriat și am pus urechea și m-am ridicat ca trăsnit și-am alergat după tata și l-am ajuns și cu lacrimi în ochi și cu dinții scrîșnind de turbare am început să-l bat cu pumnii mei înghețați peste piept, peste pușca strînsă la piept, peste mîinile lui încleștate încă pe țevile calde.

Oamenii s-au întors către tata, m-au apucat de mîini și de picioarele cu care loveam înnebunit pînă ce tata s-a dezmeticit și mi-a șuierat o palmă vîrtoasă peste obraz încît am alunecat din brațele oamenilor jos abia șoptind printre sughițuri că „are un mînz, are un mînz, are un mînz“.

„Vino“, a făcut tata repezit desfăcîndu-și cuțitul din chimir și apucîndu-mă de-o mînă și tîrîndu-mă înspre iaz.

S-a apropiat de iapa moartă, a îngenunchiat lîngă spinarea ei strîmbă, s-a aplecat cu urechea peste burta umflată și zbătîndu-se încă, a cerut unui om să aducă o pătură și un braț de fîn curat și apucînd între două degete pielea dobitocului a prins a o spinteca în lung. Cel trimis după fîn nu mai venea, tata a ridicat capul și a lăsat cuțitul din mînă, și-a dezbrăcat haina și a întins-o pe iarbă cu căptușeala albastră în sus; apoi a băgat adînc mîinile suflicate în pîntecele iepei și numaidecît s-a ivit povara unui mînz pe care a răsturnat-o pe haina din iarbă. L-a înfășurat bine în haină și a pornit zîmbind spre grajd.

Aici l-am vegheat toată ziua, i-am dat lapte muls de la altă iapă, l-am încălzit și l-am drăgostit pînă cînd într-un tîrziu spre miezul nopții s-a ridicat în picioare firav, clătinîndu-se și căutînd aiurea cu ochii încețoșați de uimire. Atunci am văzut că are o pată albă în frunte și un moșneag a zis să-i dau un nume.

„De ce eu ?“ am întrebat neîncrezător.

„Așa a lăsat vorbă inginerul, îi mînzul tău și de-amu va trebui să-i porți grija de toate“.

„Și ce nume să-i dau ?“ mă frămîntam eu pus în mare încurcătură.

„Mai întîi că trebuie să-l juruiești cuiva“, zise moșneagul cu mare înțelepciune în glasul lui moldom, „altfel se tîmplă de nu trăiește ca lumea“ și la vorba asta am fost sigur că moșul își rîde în barbă de mine.

„Și cui să-l juruiesc ?“

„Lupilor !“ a făcut dintr-un ochi moșneagul. „Și-ți faci și pomană că n-or să mai adulmece lupul în herghelia noastră“.

„Lupilor nu !“ am zis eu gîndind că dacă-l juruiesc lor mi-l pot oricînd sfîșia.

„Atunci... rîului !?“ căuta moșneagul să mă ajute.

„Nici rîului“ am zis eu hotărît gîndind că rîul mi-l poate lua oricînd și am stat și m-am socotit și nu găseam nimic în mintea mea și în jur pentru că eram rătăcit acolo în genunchi pe fînul călduț, cu mînzul proptit și tremurînd în fața mea, la miezul nopții și-n întuneric și-atunci am sărit în sus țipînd „Soarelui !!!“

„Acum dă-i un nume“ rosti moșneagul.

„Orice nume ?“ am întrebat eu.

„Orice, numai să fie frumos“.

„Aliodor“ am zis eu „e frumos ?“

„Cît se poate, dar acum juruiește-l cu glas tare Soarelui să te audă și să-l ocrotească“.

Și iar am alunecat cu genunchii în fînul călduț ; i-am cuprins gîtul subțire cu mîinile și mi-am turtit fruntea de fruntea lui înstelată și-am rostit cu glas zugrumat :

„Aliodor, Aliodor, te juruiesc Soarelui să fii sănătos și frumos și voios și. . .“.

Am început să plîng.

GEORGE LESNEA

Epigrame inedite

La apariția (în 1970) volumului *VULPILE*, de George Sidorovici :

Spun cititori din orice parte,
Și de la Iași poeții cei de soi,
Că vulpile-au intrat în carte
Însă vulpoiu-i printre noi.

Iacoban, Junimii crainic,
Ride de-un poet sărac
El ignoră versul tainic
Însă vulpile îi plac !

*

Vulpile s-au arătat
După cum băgărăm seama,
Deci vulpoiu-i obligat
Să plătească epigrama.

*

Ce se-ntîmplă ? Oare ce-i ?
Exclamă-un critic slab în pulpe.
Cînd lumea-i plină de femei
Sidorovici mai scoate-o vulpe...

*

Vai de noi și vai de mine
Sufletu-mi amar repetă
Pulpele-aș vedea mai bine
Dac-aș mai avea lunetă !

În atelier la sculptorul Eftimie Bîrleanu (1974), autorul cunoscutei statui acum aflată la Suceava :

Ștefan cel Mare, domn trufaș,
Pe calul lui, cu toată slava,
De la Bîrleanu de la Iași
O să se mute la Suceava.

În Galeria de artă din Suceava, la un vernisaj :

Eu vă spun acum discret
Și cu vocea mea încetă,
Că ieșenilor li-e dor
De-un pahar de afinată !

Un interlocutor din public :

— Altădată, altădată !

Propunere pentru o posibilă antologie a umorului involuntar

LUCEAFĂRUL

„Adaptare și decupaj după poemul lui Mihail (sic!) Eminescu pentru un film realizabil prin procedeul VA-RIORAMA ecran lat-normal-înalt (în formă de T răsturnat)", apărut în „Cartea cineastului amator", (p. 226—236) de V. I. Bălțatu.

„... Fata îmbrăcîndu-și vesmintul de noapte apoi **travelling inainte**. S-a culcat. E agitată...".

... Tînărul are fața albă și ochi negri scînteietori, o frumusețe stranie. În sufletul său sentimentele sînt mărețe.

... Tînărul, iar fata amorsată.

... tînărul plutind parcă (travelling înapoi) cuprinzînd în cadru în amorsă, pe fata... În privirile sale se simte un dor mistuior, neremarcat la prima sa apariție. Fata uimită (tînărul amorsat). Tînărul (cu fata amorsată). În manifestarea pasiunii luceafărului pentru fată se simte o creștere continuă. Fata, șovăitoare. Nu poate suporta un sentiment atît de intens.

... Pajul îmbie pe fată cu iubirea lui. Îndrăzneț și viclean, el nu aspiră către nimic înalt.

... Cătălin înfățișează fetei farmecul dragostei pămîntene. Fata lucrează la gherghef. Devine din ce în ce mai interesată. Se înveselește.

Șiret, ușuratic și stăruitor, pe un ton șăgalnic, Cătălin înfrînge aspirația, dorul după luceafăr al Cătălinei, descriindu-i mirajul fugii în lume.

... Lungit în iarbă, pajul Cătălin cu capul pe sînul fetei o mîngîie, iar ea îl îmbrățișează pătimaș. Fata cu bluza răvășită, s-a ridicat într-un cot și încearcă să se dezmeticească Ochii i s-au oprit pe ceva ... Fata nu se poate opri să nu împărtășească luceafărului fericirea cucerită.

... Rănit de superficialitate și mărginirea acesteia, disprețuitor și calm, se izolează în sfera propriei sale măreții".

Pentru conformitate,
Petru DRIȘCU

Parodie

Marcel Mureșeanu: La moara cea veche

Eram încă tînăr, aveam părul vîlvoi
și mai trăgeam cîte-o fugă pe-acasă, la țară
Ehei, ce vremi, ce trenuri de noapte
Cu stele ochioase și lună sprințară.

Încă nu publicasem, recunosc, nici o carte
„Ai vreme destulă-mi ziceam, tu scrie
Are să vină, vezi bine, și clipa aceea
Că toți din Bîrgaie or fi să te știe !"

Ei, și mergeam eu cătinel — singurel
Cu desagii doldora de rime și op-uri
Cînd iese morarul din moară și strigă :
„Băiete, ia adă tu caii din Hopuri !"

Mă duc voinicește, chem caii domol
Morarul, ca omu', scoate pălinca și slana
Fîș-fîș trec ceasurile serii
Pita e bună, plină-i și cana...

„No, dar să-ncepem lectura" fac eu
Și dau oarece poeme la ivire
„— Plăcutu-ți-a, bade ?" îl întreb înspre zori
„— Plăcut, numai că prea ai cetit cu grăbire !"

Ion BELDEANU

POȘTA REDACȚIEI DE ANUL NOU

Platon Pardău : Încercați în proza scurtă care, credem, v-ar avantaja mai mult.

George Muntean : Așteptăm cu interes impresii de călătorie de la Tașkent, Veneția via Bilca.

Stelian Gruia : Vă așteptăm în continuare cu traduceri din literatura ucraineană, de calitatea celor trimise ultima dată.

Pan Solcan : Ori scurtați romanele, ori lungiți titlurile.

Vasile Andru : Dintre prozele scurte trimise am reținut doar interviul luat de George Damian. Mai încercați.

Radu Mareș : Apreciem spiritul de observație și acuratețea stilului din „Revista revistelor". Credem că aveți disponibilități reale pentru proză.

Ion Țugui : Răspunsul la ultima proză trimisă îl veți primi la rubrica „Cenaclu prin corespondență", semnată de Alex. Ștefănescu, din Suplimentul literar-artistic al „Scînteii tineretului". Vă așteptăm (fizic) la sediul redacției pentru Convorbiri și (în general) la Suceava.

P. S. Manuscrisele nepublicate se înapoiază pe cheltuiala autorilor.

Rubrică realizată de
V. P. RUJESCU

Autori suceveni

Într-o **Noapte de grație**, **Frumosul în piele de tigru**, călătorind **Pe o vîrstă de băiat**, a propus prietenului său să-și îmbrace **Armura solară** și să întreprindă împreună o **Călătorie pe cer** și cîteva **Aventuri fără anestezie**. Și, pentru a preveni orice **Pană de cauciuc**, ar fi potrivit să călătorească cu **Expresul din zori** spre **Amurgul furtunilor**, ispitiți de **Migrația iluziei. (G. D.)**

EPIGRAME CU ADRESĂ

Lui Constantin Ștefuriuc, autorul volumului de versuri **Frumosul în piele de tigru**

Conștiința veșnic trează,
N-are cum să te înșele,
Că și hainele contează
Mai ales cînd sînt... de piele !

Octavian Lazăr, debutează la editura „Junimea" cu volumul de proză **Expresul din zori.**

Meseria ta nu e ușoară,
Dar ți-ai pregătit abil succesul
Și, în zori, pe calea literară
Ai intrat de-a dreptul cu... expresul !

Poetul Ion Beldeanu publică la editura „Eminescu" volumul **Armura solară.**

Pe țărmul „luptei" literare,
Combătînd cu acte pe măsură
Pentru orișice atac — se pare —
Ai confecționat din timp... armură !

Lui Marcel Mureșeanu, autorul volumului de versuri **„Amurgul furtunilor :**

După ani de „secetă" cumplită,
Prevesteai din titlu vreme bună,
Însă cartea, proaspăt tipărită,
Printre critici a stîrnit... furtună !

Lui George Damian, autorul volumului de versuri **Noapte de grație**

Titlul cărții a dat dreptul
Unor zvonuri și-acuzații
Că poetul e adeptul
Nopților c-un soi de... grații

Lui Gheorghe Lupu, autorul volumului de versuri **Migrația iluziei :**

Spun amicii (cu aluzii
Fără contestație)
C-ai rămas tot cu iluzii
Pururi în migrație !

Ion COZMEI

Editurile, la care au apărut în ultima vreme cărți ale scriitorilor suceveni, ne-au trimis spre publicare următoarea

ERATĂ

ION BELDEANU — În loc de **Armura solară** se va citi : **Corectura sumară** (redactor, Nelu Oancea).

GEORGE DAMIAN — În loc de **Tîrziu, în decembrie**, se va citi : **Tîrziu, la Arcașul** (renumit restaurant sucevean).

MARCEL MUREȘEANU — În loc de **Amurgul furtunilor**, se va citi : **Murgul străbunilor.**

GHEORGHE LUPU — În loc de **Migrația iluziei**, se va citi : **Migrația vinului** (spre Virgil Cuțitaru).

CONSTANTIN ȘTEFURIUC — În loc de **Frumosul în piele de Tigru**, se va citi : **Frumosul în piele de Tibru.**

OCTAVIAN LAZĂR — În loc de **Expresul din zori**, se va citi : **La barul Expres, pînă-n zori.**

ONU CAZAN — În loc de **Pana de cauciuc** se va citi: **Cauciuc de pană.**

CORNELIA MARIA SAVU — În loc de **Aventuri fără anestezie** se va citi : **Anestezie fără aventuri.**

(G. D.)

FELURIMI

Gura păcătosului

■ Flaubert : „Trei lucruri trebuie pentru a fi fericit : să fii imbecil, să fii egoist și să ai o sănătate bună. Dar dacă lipsește prima condiție, totul s-a sfîrșit". A fi / a nu fi...

■ „Attila era foarte cultivat, știa doar la Roma ca ostatec", (Edgar Papu, „Contemporanul", 23, 1983, p. 6).

■ „E cumplită gelozia / Doamnelor din România / Orice gest interpretează / Și toate le enervează ! / Și te alintă peste tot / Urmărindu-te cum pot ! / Nu mai poți bea un coniac / Că-ți dă cu poșeta-n cap !", „versuri" dintr-un foarte popular roman românesc al anului.

■ Cît a scris „Comedia umană", Balzac a băut 50 000 cești de cafea Gura păcătosului...

■ Camus (despre actori) : „aceste animale ciudate care se culcă tîrziu și divorțează devreme".

■ Tatăl lui Marquez a avut 16 copii. Nu a băut niciodată alcool. Nu a fumat...

■ „Poate nimeni nu-i vorbise Scufiței Roșii atît de frumos despre flori precum lupul", (P. Poantă, în „Tribuna" nr. 1 1981).

■ „Hai să uităm totul. / Mai există o fereastră deschisă. / Dacă mai ai bani, / Trimite-mi un pulovăr și izmene. / Iar m-a cuprins durerea de șale. / Și vezi, nu uita, / Femeia întemnițatului trebuie / Să gîndească numai la lucruri bune" („Antologie de poezie turcă", p. 126). Nu uita !

Dumitru BRĂDĂȚANU

Însemnări de trecător

■ *Dați-mi o anecdotă bună și fac Pămîntul să rîdă.*

■ *Apropie-te de prieten dar nu te lipi de el.*

■ *Cel care fură din noapte, pentru a lungi ziua, doarme liniștit.*

■ *Cît de negre sînt nopțile albe !*

■ *Toți oamenii sînt trecători, dar nu toți trecătorii sînt oameni.*

■ *Dealul strică valea.*

■ *Decît să mi se spună un an de zile „Să trăiești" — mai bine o viață „Bună ziua" !*

■ *Omul ? Ultima aventură a naturii. Să sperăm că natura nu va fi ultima aventură a omului.*

■ *Întunericul este lumina fărădelegilor.*

■ *Fericit este acela care este liber să scrie că e nefericit.*

Constantin HORBOVAN

■ *În singurătate caută pe alții, cînd ești cu alții încearcă să te cauți pe tine.*

■ *Toamna numără numai cei care știu cîți boboci au.*

■ *Bucură-te repede !*

■ *Mai bine pedepsește cu îngăduință, decît să îngădui pedepsind.*

■ *Fiecare zi e o altă viață, fiecare noapte un alt vis.*

■ *După lectura volumului fluviu, am mai sorbit odată cu nesaț picătura mottoului.*

■ *Femeii dă-i bani că aur își cumpără singură.*

■ *E bine să știm că ne-am înțeles că nu ne înțelegem.*

■ *Tu ești omul care ai, eu sînt omul care sînt.*

Roman STECIC

CONSEMNĂRI

Delegație

Din delegația Consiliului Culturii și Educației Socialiste, condusă de scriitorul Virgil Teodorescu, care s-a deplasat în R. S. Cehoslovacia, cu prilejul Zilelor culturii românești, a făcut parte și dr. Alexandru Toma, președinte al Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Suceava. (L.H.)

Festivalul filmului științific

Timp de o lună în unitățile cinematografice sucevene s-a desfășurat „Festivalul filmului științific". Această a zecea ediție, vizînd lărgirea orizontului de cunoaștere a oamenilor muncii de la sate, a însumat proiectarea a peste 280 de filme documentare și organizarea, în paralel, a numeroase acțiuni educative : dezbateri, simpozioane și conferințe, duminici cultural-științifice, concursuri, seri de întrebări și răspunsuri. (I.B.)

Salonul cărții

În această toamnă la Suceava a avut loc tradiționalul „Salon al cărții". Programul manifestărilor a cuprins, ca și în ceilalți ani, prezentări și lansări de cărți, întîlniri cu scriitori și editori, șezători literare, dezbateri și mese rotunde organizate în întreprinderi, școli, instituții și librării.

Au participat, între alții, Grigore Ilisei, Corneliu Sturzu, Virgil Cuțitaru, Nicolae Turtureanu, Corneliu Ostahie, Marcel Mureșeanu, Ion Beldeanu, Onu Cazan, Gh. Lupu, Victor Rusu, Mihai Tandru, Octavian Lazăr. Regretăm totuși că organizatorii au renunțat la amenajarea obișnuitei expoziții a producției editoriale care să ofere cititorilor posibilități largi de informare și cunoaștere a acesteia. (I.B.)

Întîlnire

Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Arad a organizat, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la eroicele lupte de pe Valea Crișului Alb, împotriva cotropitorilor fasciști, o emoționantă **întîlnire a veteranilor.** Manifestarea a prilejuit desfășurarea unui întreg complex de activități cultural-educative : simpozioane, discuții cu veteranii de război, un itinerar pe locurile istoricelor bătălii, spectacole evocatoare. Din județul Suceava au participat foștii luptători antifasciști : Matei Hulubei, Radu Halip, Vasile Ianovici, Victor Moise, Petru Curcă, Mihai Frumosu, Gh. Ciubotaru, George Deleani, Nicolae Popescu, Aurelian Prundeanu, Vladimir Herțog, Constantin Bucevschi. (L.M.)

Șezătoare

Scriitorii Ion Beldeanu și Gh. Lupu s-au întîlnit cu elevii și cadrele didactice de la Școala Generală din Corni-Liteni în cadrul unei duminici cultural-artistice inițiată de prof. Gheorghe Scobeniuc. Cei doi autori au citit din creația lor și au acordat autografe Tot cu acest prilej aici s-a deschis o expoziție de artă plastică semnată de învățătorul pensionar Emil Grigore și o alta de instantanee fotografice. (I.B.)

Expoziție

Galeria de artă din Suceava a găzduit recent expoziția de pictură aparținînd artistului plastic din Sighet, Rozsnyai Valentin Iosif. În cele treizeci de lucrări prezente pe simeze (uleiuri, pasteluri) artistul practică un figurativ individualizat. Naturile statice și peisajele detașate printr-o paletă bogată, creează „serii" cromatice în funcție de stare, generînd o „lectură" accesibilă chiar și atunci cînd stilizarea formelor este dusă la extrem. (P.D)

Participări

La manifestările prilejuite de Decada culturii și de împlinirea a două decenii de la apariția revistei **Ateneu** au luat parte și scriitorii suceveni Ion Beldeanu, George Damian, Mihail Iordache și Marcel Mureșeanu. Atît în vizitele făcute la Tescani și-n alte localități cît și la șezătorile literare din întreprinderi, cămine culturale și licee, gazdele din Bacău s-au dovedit niște organizatori impecabili. (L.H.)

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA.
Tehnoredactare : Valentin MILICI

COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
Str. Mihai Viteazul nr. 48